

CAMPANER

PRENSA
CAMPANER

publicació de l'O.C.B.

Juliol - Agost 1990 - Núm. 51
Any IX

UNES FESTES DE PRIMERA

EL RECTOR SE'N VA

INAGURACIÓ DE LA PISCINA

CAMPANET

Revista Bimestral

Edita:
Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Coordinador:
Jaume Morell Pons

Equip de Redacció:
Catalina Alemany
Bartomeu J. Barceló
Jerònia Beltran
Antònia Bennàsser
Francisca Bisquerra
Joan Buades
Damià Ferrà-Ponç
Rafel Gelabert
Maria Antònia Juan
Bartomeu Martorell
Jaume Ordines
Damià Pons
Gabriel Reinés
Martina Serra
Catalina Valriu
Catalina Vilanova
Miquel Vives

Fotografia:
Damià Ferrà-Ponç
Pere March
Tomeu Martorell
Jaume Nadal
Damià Pons
Sebastià Reinés

Dibuixos:
Joan Martorell
Rafel Pons
Antoni Ripoll

Portada:
Jaume Morell

Impressió:
Informacions Llevant

Dipòsit Legal:
P.M. 659/1982

Domicili:
Petxino, 42
Tfn.: 51 68 54

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Preu: 150 pessetes.

SUMARI

-EDITORIAL: Les festes d'enguany, de primera....	3
-Noticiari.....	4
-Cartes al director.....	7
-Conversa amb Jaume Serra Adrover.....	8
-En Jaume Serra, l'escriptor.....	10
-De jove a jove: Elionor Mascaró Horrach.....	13
-Festes Sant Victorià 1990.....	14
-Els campaneters opinen sobre les festes.....	16
-Entrevista: Francesc Aguiló, el batle.....	17
-Des de ca nostra: Es sous de sa fusta.....	19
-Crònica de la 3' edat.....	20
-Conversa amb Margalida Capó «Blanca».....	21
-Perú. Elionor «d'es molí».....	23
-loga per una vida millor.....	25
-Agenda de la vila.....	26
-Fotografia retrospectiva.....	28

Tot Gust

San Miquel, 79 - Tel. 51 64 49
CAMPANET

la tenda de moda

ADOMAR

ALTA FIDELITAT DIGITAL

JOAN MARTORELL MARTORELL
Carrer Petxino, 9 - 1º. - Tel. 51 63 62

CAMPANET

ESPECIALITAT EN MUNTATGES D'EQUIPS DE MÚSICA D'ALTA FIDELITAT DIGITAL PER: CAFÈS, PUBS, VIVENDES I COTXES DES D'UN SIMPLE ALTAVEU A L'EQUIP MÉS COMPLET DE MÚSICA. LECTORS DE COMPACT DISC, PLETINES, EQUALITZADORS, PREVIS, MESCLADORS, ETAPES DE POTÈNCIA, ALTAVEUS DE DUES I TRES VIES, BAIXOS I SUB-BAIXOS

Les festes d'enguany, de primera

Les festes del poble acostumen esser una fita de primer ordre en la roda anual del temps. Al primer terç d'aquest segle, les festes grosses de Campanet eren per Sant Jaume. A partir dels anys 40, varen celebrar-se pel maig, per Sant Victorià, i el 29 de setembre, la diada del patró, Sant Miquel. Eren dues dates que se situaven als dos extrems del període de temps en què hi ha garanties quasi absolutes de què la pluja no comparaixerà i que tots els actes programats a l'aire lliure podran realitzar-se. Varen esser molts els anys en què per Sant Miquel una ploguda inoportuna va remullar l'empaperat de la plaça i va obligar a arregar precipitadament els ormejos que els músics havien col·locat sobre el cadafal.

Per evitar les malifetes del temps, l'any 1969 va decidir-se que les festes grosses es fessin la segona setmana de juliol. Aquell any a la verbena hi actuaren els Z-66: rock, jocs de llums, go-gos... L'impacte i l'èxit varen esser totals. Des d'aleshores, i sense menystenir el dia del patró, Campanet celebra les seves festes més sonades pel juliol, tot just a l'inici del període de vacances.

Enguany, i ja en fa vint-i-un, altra volta hem tornat a la cita. I amb un programa de primera categoria. Han estat nou dies amb actes per a tots els gustos i per a totes les edats. Amb aportacions locals i d'altres d'externes. Amb música clàssica, de banda, rockera, de salsa i tradicional. Amb teatre popular i d'espectacle. Amb mostra de cuina, corregudes de joies, tallers infantils, pregó, exposicions... Un programa atrapeït, entretingut i d'una indiscutible qualitat. Val a dir que els campaneters han demostrat amb la seva presència massiva a la plaça que n'estaven satisfets: feia molts d'anys que la nit de la verbena no hi havia tanta gent a la Plaça Major. Un altre aspecte molt positiu d'aquestes festes és la normalitat lingüística gairebé absoluta que han tingut: la llengua de Mallorca ha estat usada a tots els programes i, fins i tot, i això no és gens habitual, a les lletres dels grups musicals que realitzaren les actuacions estel·lars: els Ocultos i l'Orquestrina d'Algaida. De festes com les d'enguany n'hi podria haver una setmana de cada mes. I és ben cert que són les més animades de la contrada.

Noticiari

INAUGURACIÓ DE LA PISCINA MUNICIPAL

Diumenge dia 22 de juliol es va inaugurar la piscina que l'Ajuntament, amb la col·laboració del Consell Insular, ha construït al poliesportiu. De fet, la setmana anterior ja s'havia posat en marxa però diumenge es va fer la inauguració oficial. A l'acte, que començà a les 5 del capvespre, varen intervenir el conseller del Consell, Joan Verger, que va parlar del pla de piscines que està realitzant aquesta institució i el batle de Campanet, Francesc Aguiló, que va destacar l'augment de la qualitat de vida dels campaneters mitjançant aquestes obres. Després, es va oferir un refresc als assistents.

El dia de la inauguració varen comparèixer unes 800 persones. De fet, es pot dir que la piscina ha estat tot un èxit ja que cada dia hi baixa a nedar molta gent. Per agost s'ha organitzat un curs de natació per a totes les edats.

RESTRICCIONS D'AIGUA

Dilluns dia 16 de juliol es varen posar en marxa les restriccions d'aigua. Com l'estiu passat, s'han establert dos sectors de distribució de l'aigua, que s'alternen per un període d'un dia.

Els motius d'aquestes restriccions són la baixada de nivell dels pous i, sobretot, l'augment desmesurat del consum que es produeix en aquesta època. Aquests dos fets provoquen que l'aigua no arribi a les zones altes del poble o que en rebin durant molt poc temps.

Aquest sistema de torns podrà ésser segurament superat quan es construeixi el nou pou l'any que ve. Per a enguany, es preveu que les restriccions continuïn fins a finals d'agost.

(D.M. 21 Juliol 1990)

COOPERACIÓ TECNICA

Al Ple de dia 12 de juliol es va acordar sol·licitar cooperació tècnica al Consell Insular de Mallorca perquè es faci el projecte de biblioteca i arxiu per a la casa que ha comprat l'Ajuntament i que hi està situada just davant. També es va demanar que es faci el projecte per asfaltar amb conglomerat els carrers i les clastres del poble que encara estan sense asfaltar o tenen asfalt vell.

EXPEDIENT A JAUME BENNASSER

Al Ple ordinari de juliol, el batle va informar que s'havia obert un expedient per falta lleu al policia local Jaume Bennàsser. L'expedient es basa en el fet que aquest policia no va complir l'horari establert durant un dels dies de les festes de Sant Victorià —va comparèixer tard al torn de feina de l'horabaixa de diumenge dia 1 de juliol— i que es va dormir en horari de feina el dissabte dia 7.

Com ja hem dit, l'expedient que s'ha instruït és de caràcter lleu, malgrat que les faltes es poden consieerar greus. L'expedient per falt greu pot suposar la separació del servei.

ASFALTATGE DE CAMINS RURALS

En aquest mateix Ple, el batle va informar que la Conselleria d'Agricultura asfaltarà els camins de Fangar, de sa Cova i del puig de Sant Miquel, responent a la petició feta per l'Ajuntament. El cost d'aquestes realitzacions va totalment a compte de la Conselleria.

INAUGURACIÓ DE L'ENLLUMENAT D'ULLARÓ

Dissabte dia 21, al vespre, els veïns d'Ullaró varen organitzar una petita festa per celebrar que ja tenen fanals als seus carrers. L'acte consistí en un refresc per a tots els residents al llogaret i també hi foren convidats representants de l'Ajuntament.

L'obra ha tengut un cos d'1.044.000 pts. pagades en un 65% pel Consell Insular i en un 35% per l'Ajuntament.

S'HA ACABAT LA REFORMA DE LA PLAÇA DE SON PUÇA

La plaça de Son Puça ja ofereix un altre aspecte. La remodelació, que ha consistit en enrajolar la plaça, substituint l'asfalt que estava tot crullat per l'acció de les arrels dels arbres i sembrant-ne de nous a les jardineres de la plaça. L'obra ha costat uns 10 milions de pessetes, pagats en 65% pel Consell Insular i un 35% per l'Ajuntament. Amb la remodelació, la plaça ha quedat més espaiosa i, sobretot, més digna.

UN NIN DE CAMPANET, ACCIDENTAT AL FORO DE MALLORCA

Nofre Mir, de sis anys, va patir un accident mentres nedava a l'«Aqualandia» del Foro de Mallorca. El nin va estar ingressat uns quants dies a Son Dureta per les ferides que li va produir un tub d'extracció d'aigua quan hi va quedar enganxat per les anques. És d'esperar que aquesta anomalia es repari tot d'una i que els responsables siguin sancionats. A hores d'ara, el nin ja s'ha recuperat de les ferides.

PRIMER LLIBRE DE MIQUEL OLIVER

Tot just s'acaba d'editar el llibre de poemes de Miquel Oliver. Aquell recull, que es titula CITA A LA RIBA, fou premiat amb el «Bernat Vidal i tomàs» d'enguany. Aquest certamen poètic és patrocinat per l'Ajuntament de Santanyí i suposa, a part de la dotació en metàl·lic, la publicació de l'obra guanyadora.

Teniu ara, per tant, la possibilitat de descobrir la poesia d'en Miquel en un llibre que —en paraules de Damià PONS, que n'ha fet el pròleg— «per la seva perfecció formal i per la densitat i riquesa de les imatges i les vivències que s'hi expressen és mereixedor d'una lectura reposada i atenta».

CITA A LA RIBA ha estat editat per l'Editorial Moll i forma part de la col·lecció «Balanguera».

PRESENTACIÓ DELS DARRERS LLIBRES DE JAUME SERRA

Divendres dia 4 d'agost, la Revista Campanet va organitzar un acte de presentació dels darrers llibres que Jaume Serra, rector de Campanet ha tret durant la seva estada al nostre poble.

La darrera obra publicada es titula MA MARE. S'ha de dir que en aquest temps que Jaume Serra ha estat a Campanet ha produït bastant d'obra literària, tant en prosa com en vers.

A l'acte, el mateix rector, en Damià Pons i en Miquel Oliver comentaren aspectes d'aquesta producció literària i es llegiren fragments de prosa i poemes.

ÀNGEL PASCUAL EXPOSA A EUSKADI

La «Galeria Dieciseis» de Sant Sebastià recull aquests mesos de juliol i agost dotze obres d'Àngel Pascual. Aquesta exposició, feta en col·laboració amb el museo «San Telmo» d'aquesta ciutat fou inaugurada dia 6 de juliol i estarà oberta fins dia 4 d'agost. El mateix pintor, en un catàleg dels esbossos dels quadres exposats, comenta que «les conjuncions yuxta-contraposades presentades en aquesta exposició plantegen una perspectiva conceptual que es completa amb tres facetes exhibides simultàniament al museo «San Telmo». Un ventall de suggeriments entrelaçats que formen el teixit d'aquest projecte pictòric global que he anomenat EL PAS DE L'ÀNGEL PASQUAL, fent un joc ambivalent entre el meu nom i el del mític personatge que obre el pas entre la fi d'un cicle i l'inici del següent, joc que també obre pas a la interrelació pictòrica amb altres mitologies i significats.

EXCURSIONS DEL CONSELL PASTORAL

Fa tres anys que el Consell Pastoral organitza l'itinerari de les excursions que es fan durant l'any. Aquestes excursions estan obertes a tothom. Pas a pas van corre llocs molt interessants i molt bells de la nostra illa. Aquest any des del mes d'octubre de 1989 fins el mes de Juny de 1990 s'han fet aquestes excursions:

A «Es Cornador» Sóller, de Binifaldó al Puig Tomir, de Castelletx a Cura, a la Trapa, al Puig Galatzó, a Sant Salvador, a Alcanella, a Sa Plana, i la darrera el 10 de juny al Coll Baix.

Campament de 3er i 4rt d'EGB a Lluc

Com ja informàrem al darrer número de la revista, els alumnes de 3er i 4rt d'EGB anaren d'acampada a Lluc els dies 20, 21 i 22 de juny. El campament va esser dirigit per en Miquel Oliver i en Nofre Mir, i els ajudaren en Toni «Ponset», en Guillem «Roca» i en Tomeu Mairata. Allà feren visites d'interès cultural com són a Sa cometa des Morts —cova prehistòrica— i als museus d'animals i històric de Lluc. La visita als museus fou conduïda pel Pare Pericàs, que actualment exerceix al monasteri. També es divertiren amb jocs i nedant a la piscina. Just hi va haver un petit entrebanc que fou el braç romput d'en Pere Reus de Can Riber, que a hores d'ara ja torna a córrer i fort pel poble.

CARTES AL DIRECTOR

Un carrer que no té nom?

Sí, jo visc a un carrer sense nom. Abans era es carrer de Petxino però ara no té nom. Sa senyora de sa casa on estava clavat el va fer tapar amb un marès i ple de ciment, com se tapa una tomba amb es mort dedins.

I es nostre carrer no és un carrer qualsevol. Té solera, té tradició i molta d'antigor.

Sempre m'ha intrigat es nom de Petxino. D'on ve aquest nom?. De quines arrels ha sortit aquesta denominació? Possiblement no ho sebré mai. És ben cert que estimava aquest nom, el tenia tan avesat, m'era tan familiar, que ara que veig sa paret nua, trob es nostre carrer orfe, tan totsol, tan buit...

Es nostre carrer de Petxino ha resultat esser molt sensible en es canvis polítics. Qualsevol canvi que se fes a nivell estatal, ja li tocaba a ell de mudar de nom, de fesomia.

En es meus vint anys, sempre l'havia vist Petxino. Se proclama sa República i liposen Alcalà Zamora. Estalla es Moviment, i venga canviar-li es nom també. I li posen es nom de Franco. Mort aquest, li tornen posar es nom de Petxino, es nom de sempre.

I quan sa cosa pareix que va per llarg, que no hi ha altre canvi a la vista, el mos tapen, el mos esborren. Tant de mal ha fet?. I tant costa una placa nova?.

Jo deman als qui toca que posin altra vegada es nom de Petxino al meu carrer, perquè sense aquest nom, creis-me que fa pena. I si ve qualque persona externa, demanant on és es carrer de Petxino, no m'haurè d'empegueir per un altre, i també per estar a un carrer sense nom.

Pere Antoni Reynés

CONVERSA AMB

JAUME SERRA ADROVER

Rector de la Parròquia de Campanet

per Rafel Gelabert

En Jaume Serra Adrover, nat a Lluçmajor el 31-XII-1934, fou ordenat sacerdot l'any 1957, després d'haver estudiat al Seminari Concilià de Mallorca. Com a sacerdot ha exercit a les parròquies de Valldemossa, Son Sardina, Manacor, també estigué a Lima (Perú), de retorn a Mallorca se n'anà a encarregar-se'n de les parròquies de Santanyí i Alcúdia, llavors estigué dos anys a Roma, estudiant, al venir de Roma fou anomenat rector de Campanet al llarg de dos anys, des de l'any 1988 fins a l'any 1990, any en què deixa la nostra parròquia per anar-se'n a Ses Salines.

- Com vos sentiü ara quan ja han passat dos anys des de l'estiu de l'any 1988, quan vos n'encarregàveu de la parròquia de Campanet i ara l'heu de deixar?

- Home,... jo estim Campanet i estic un poquet trist per haver de deixar la gent i el paisatge que és dels més bells de la nostra terra; un poble ric en història. Arquitectònicament molt ben conservat, espafós, ric en tradicions.

- Quines són les causes, les quals vos obliguen al trasllat?

- Els moitus pels quals me'n vaig són la família, que no té massa salut i em necessiten aprop seu.

- Quina és la problemàtica que té aquest poble, en aquests moments baix la vostra òptica?

- Actualment a Campanet peri-

llen els espais naturals. Crec que la joventut necessita més atenció; seria de desitjar un interès major per la cultura del que tenen a hores d'ara, més bicicleta i no tanta moto. Pel que fa a famílies necessitades de recursos per sobreviure no n'hi ha massa.

- Quines han estades les relacions entre la Parròquia i l'Ajuntament, escola, etc...

- Les relacions han estades molt bones, sense cap problema i amb la col·laboració del poble per tot això que ha estat necessari.

- Quines remembrances romandran dins la vostra memòria d'aquesta vila del raiguer de Mallorca?

- La gent fa molt de cas. Les

muntanyes em fan sommiar, Sant Miquel i la seva Vall i algunes possessions...

- Quina anècdota recordareu sempre del poble?

- Algunes converses amb gent molt major i algunes agudències i sortides de nins i nines de l'escola. Per exemple, un dia que vaig demanar què era la primavera i una ninteta molt petita em va contestar, la primavera és quan surten les flors. Una altra anècdota podria ésser que una persona major molt piadosa s'estava morint i cridaren a un al·lot perquè li llegís el nou testament.

- Quins moments crítics heu tengut a Campanet al llarg d'aquests dos anys d'estància?

- No en record cap de molt intens.

- Quina és la vostra opinió respecte a la gent del poble?

- Aquesta és una gent molt familiar. M'ha cridat l'atenció els portals redons que encara queden i les cortines de llengües.

- Com es troba a hores d'ara la vostra carrera literària?

- Ara tenc en premsa un diari que inclou dos anys de la meva estància a Roma i dos anys a Campanet.

S'ha acabat de publicar el llibre «Història de l'home», els textos i els poemes s'agrupen en tres seccions: «Llocs i temps», «Història interior» i «Història d'una amistat».

Els altres llibres publicats durant la meva estància a Campanet són «Record d'Infant», «Crist», dos «Via Crucis». També en tenc un en premsa que porta per títol «Ma mare». També he publicat «Llibre de cent mots 87».

- Que pretén reflectir la vostra obra?

- La meua obra vol reflectir un temps de Mallorca i uns ambients, i la manera com un cristià veu a Crist.

- I vos com veis a Crist?

- Més com un amic que com un Senyor.

- Quines son les funcions bàsiques d'un rector que serveix a una Parròquia?

- Administrar els sacraments. Animar la fe del poble, fer comunitat, ajudar i servir.

- Mentre heu estat a Campanet, el passat dia ú d'Octubre de l'any 1989 es beatificà a Roma, a la tia Xiroia, la que ara és la Beato Francinaina de la Mare de Déu dels Dolors de Sencelles, com vos sentiü davant aquest esdeveniment tant important per l'Església de Mallorca?

- La Mare Superiora va ésser una cristiana del seu temps que va viure l'Evangeli i el va fer atractiu. Era molt major i els joves estaven encantats amb ella.

- I envers al pare Juníper Serra de Petra, quina és la vostra opinió?

- Crec que no té tanta popularitat a Mallorca com Sor Francinaina Cirer.

- Aquests dos personatges de Mallorca que s'han beatificat a Roma en un període relativament curt. Quin creu que serà el pròxim mallorquí que el Sant Pere anomenarà Beat, el Pare Joaquim Rosselló, Fundador dels Missioners dels Sagrat Cor, el Rector Caldentey de Santa Maria del Camí, Na Margalida «Cativa» de Costitx, Sor Clara Andreu, etc?

- Això és molt mal de dir.

- Ens voleu pesentar el nou rector que vendrà?

- Ell nom Miquel Lliteres, és

un jove de trenta-un anys de Manacor, actualment és el rector de Búger. És de l'ordre franciscana, TOR.

- No creis que serà molta feina encarregar-se de dues Parròquies?

- Ell és jove i crec que ho podrà dur, també crec que trobarà la col·laboració de la gent.

- Per què la Diòcesi no ens envia un substitut i una mateixa persona se n'ha d'encarregar de dues parròquies?

- Perquè s'ordenen pocs sacerdots, hi havia una crisi de vocació, però aquesta ha minvat. Darrerament se n'han ordenat alguns a Mallorca.

- Amb aquest canvi de sacerdot hi guanyarem o hi perdrem els campaneters?

- Uf... en Miquel és molt jove, tots dos som diferents i tampoc la gent no és tota igual.

- Quin record creis que quedarà de vos, de la vostra passada pel poble, entre els campaneters?

- A això ho hauríem de demanar a la gent... dos anys no donen perspectiva suficient per això, dos anys s'obliden aviat.

- Voldríeu afegir qualche altra cosa?

- Que la gent s'estimi i que els campaneters siguin campaneters, mallorquins i universals.

Moltes gràcies per haver-nos atès, i sort en aquest camí que heu escollit.

JOANA CAPÓ REUS

Cosmètics

Arômes

Perfums

SERVEI D'ESTETICISTA

GRAN VIA COLON, 16 - LOCAL 6 - INCA

EN JAUME SERRA, L'ESCRITOR

Per **Damià Pons i Pons**

Tots els campaneters hem conegut en Jaume Serra Adrover com a rector de la Parròquia durant els darrers anys. Aquesta ha estat la seva personalitat més visible, la predominant. Ens el podem imaginar oficiant la missa, fent uns sermons ben emballestats i amb suc, caçant amb els ulls els detalls arquitectònics mentre caminava pels carrers, recorrent el terme en bicicleta a la descoberta de les nostres possessions. Però, a més d'aquest personatge públic, en Jaume Serra és qualque cosa més: un home amb una intensa i complexa vida interior dedicat febrilment a la tasca de sembrar paraules pròpies sobre milers i milers de fulls de paper.

Durant la dècada dels vuitanta ha publicat un gran nombre de llibres i opuscles, una part substancial dels quals havien estat escrits anteriorment. «D'on em ve a mi, aquesta escriptura rabiosa que, a vegades, no la puc contenir?», es demana l'escriptor Jaume Serra al seu **Diari 1980-1982**. Entre les diverses accepcions del mot literatura que podem trobar al diccionari, n'hi ha una que té un significat pejoratiu: «Escrit o parlament que divaga a l'entorn d'un tema concret, del qual desatén la part pràctica o interessant». Iddò bé, en Jaume Serra, per tal d'evitar esser confós amb un equilibrista de paraules obscures i significats intrascendents, té la necessitat de reafirmar que els seus escrits s'alimenten de coses essencials, fins al punt de confondre's amb la vida mateixa: «Jo no faig literatura. Escric», dirà amb contundència, en una mena de declaració de principis. Escriure i viure acaben essent dues accions tan entranzellades que s'identifiquen. I tot seguit assenyala la finalitat bàsica de la seva escriptura: «Un escrit, un art, el que sigui, sempre ha de dur a Déu? I per què no? En tot cas, a l'home». D'aquesta frase se'n desprèn la voluntat prioritària de comunicació: amb Déu, i aquest seria un afany místic no fàcilment realitzable, i amb els altres homes, aparentment més a l'abast però ambé difícil.

Una característica remarcable dels llibres d'en Jaume Serra és la posició central que hi ocupa la personalitat de l'autor. En uns casos, a la sèrie dels **Diaris**, per exemple, parla d'ell mateix, o bé subjectivitzada totalment els temes que hi tracta. Aquesta actitud és lògica tractant-se d'un gènere literari que s'alimenta de les vivències d'aquell que l'escriu. Però, a les altres obres tampoc no hi ha cap voluntat objectivitzadora: tot passa pel filtre de la pròpia individualitat, donant la impressió que les coses existeixen tan sols en la mesura que formen part del món personal de l'autor.

INTENT DE CLASSIFICACIÓ D'UNA OBRA EXTENSA

D'en Jaume Serra conec setze Publicacions. Probablement n'ha editades algunes més. Els volums oscil·len

entre la vintena de pàgines de molts d'opuscles i les cent cinquanta-una de **Mort de Mare**. La meua impressió de lector és que es tracta essencialment d'una obra única que es diversifica en un grapat de sèries temàtiques: els **Diaris**, els **Llibres de 100 mots**, la **Història d'Home**, les evocacions de la mare... Totes les obres acostumen esser internament heterogènies, tant temàtica com genèricament. Són com un amena de calaix on l'autor hi va col·locant vivències, observacions, comentaris lingüístics, versos, impressions, anècdotes, records, opinions...

Les disponibilitats limitades d'espai tan sols ens permetran caracteritzar cada títol amb unes poques pinzellades.

- **Brins** (1980). Un recull de cinc contes, quatre dels quals foren publicats per primera vegada a la revista manacorina «Perlas y Cuevas». Són narracions que tendeixen a adquirir un sentit al·legòric, fent que l'anècdota vagi derivant cap a una dimensió fantasiosa i misteriosa.

- **Llibre de 100 mots** (1983 i 1985). Entre el 1973 i 1983 en va escriure un cada any, exceptuant el 1978 i el 1979. Ha publicat els corresponents als anys 1983 i 1984. L'obra consisteix en el comentari de cent paraules, de naturalesa ben diversa, que són glossades amb unes poques frases. Es tracta de triar una paraula i a continuació transcriure la sèrie de suggeriments que produeix. És una mena de joc: traslladar al paper les reaccions que cadascun dels mots provoca sobre la subjectivitat. Vegem-ne una mostra:

Mallorca: «Màquines tècnicament perfectes capolen, esmicolen, embruten aquest escapoló de món».

- **Mort de Mare** (1981). El llibre du un pròleg de Miquel Àngel Riera. És la crònica de la lenta agonia de la mare de l'autor. El relat, que adopta la forma de diari, exhala un gran amor i una admiració profunda. L'autor ens presenta la seva mare com un paradigma exemplar, a la vegada, de la dona cristiana i de la dona pagesa. Amb la seva grandesa empetiteix les qualitats del fill: «Tenc 45 anys i mig i no veig haver FET, DIT NI ESCRIT res digne d'admiració. Ma mare és i ha estat una gran dona, una gran senyora, una autèntica santa». Enguany ha recuperat aquest tema amb la publicació d'un opuscle de 30 pàgines titulat **Ma amre**. Altra volta és una evocació de la seva personalitat, en ocasió del desè aniversari del traspàs. El recull, format majoritàriament per versos que tenen un son de melodia popular, acaba en versicles i amb una prosa final que insisteix en les bondats maternes.

- **Història d'Home** (1985 i 1990). La primera entrega és un opuscle de trenta-una pàgines de contingut ben heterogeni: pensaments, observacions, prosa, poesia, citacions... L'obreta és dedicada al bisbe de Mallorca Teodor Úbeda. La segona entrega data d'enguany mateix i

és una obra més complexa: té vuitanta-nou pàgines i es divideix en tres parts (Llocs i Temps, Història interior, Història d'una amistat). Molts dels capítols d'aquest llibre han estat escrits a Campanet i, a més a més, a les pàgines 24 i 29 hi ha dos escrits que en parlen directament. És especialment interessant la descripció puntillista del cementiri de Sant Miquel. També hi ha evocacions de molts d'altres llocs: Santanyi, Manacor, el Capítoli, Florència, llocs quasi anònims.... Un tema que apareix reiteradament és el de la preocupació pel futur de Mallorca, a la que veu encaminada cap al sucidi col·lectiu com a conseqüència de la destrucció medioambiental progressiva que experimenta: «Progrés? L... què són aquestes paraules a l'any 1988? Any 2000, ens trobaràs amb les mans brutes, sens cor i sens consciència i... sens pàtria: això ben segur».

- **Crist (1989)**. Opuscle de quaranta-dues pàgines que és un aplec de versos centrats en la figura de Jesucrist i en la relació que s'estableix entre Ell i l'autor. L'element més destacable és el de la seva humanització, fins al punt d'esdevenir un company integrat dins el món quotidià: «Jesucrist me'n menaré/ a ca nostra per la mà». La religiositat d'en Jaume Serra s'organitza primordialment a l'entorn de l'inspirador i protagonista dels Evangelis, el qual és concebut com el veritable configurador del sentit més profund del cristianisme com a religió i com a vivència ètica.

- **Records d'infant (1989)**. Opuscle de trenta-vuit pàgines de caràcter autobiogràfic. És una evocació nostàlgica dels anys d'infantesa del setè fill d'un matrimoni pagès nascut el 31 de desembre de 1934. La primera part transcorre a Son Mesquida de Lluçmajor i la segona al poble. Vist des de més enllà de la cinquantena, va ésser un temps plenament feliç, encara que «el pa era poc i no massa blanc» i que, a més a més, en el món dels adults hi hagués flamarades d'odis.

EL DIARI

Sembla que en Jaume Serra va començar a redactar el seu Diari l'any 1948, a l'edat de catorze anys, per tant, a l'època dels seus estudis de seminarista. És probable que ja n'hagi escrit més de deu mil fulls, amb la qual cosa ja deu haver complert l'objectiu que expressa en un dels volums: «... tinc ganes d'ésser el diari més llarg publicat mai per un mallorquí». D'aquest dietari immens, veritable exemple de la constància que l'autor reiteradament manifesta no posseir, se n'han publicat una extensa selecció de fragments en volums que corresponen a períodes continus de temps. Puc dir que n'he llegits sis, d'aquests volums. I sé que n'hi ha un altre en premsa: el que fa referència als darrers vuit anys i que inclou, per tant, els anys passats a Campanet.

El Diari en el seu conjunt és un magnífic document per a conèixer la història personal de l'autor, emmarcada sempre dins l'època i connectada amb els avatars de l'Església, la societat i la política. En Jaume Serra sobretot fa la crònica de la seva pròpia vida, tanmateix, però, no se n'oblida de donar testimoni dels esdeveniments que transcorren fora d'ell. Un valor afegit d'aquest Diari és que té per protagonista una personalitat complexa inserida vitalment dins un temps de canvis accelerats i profunds. Llegint el Diari, coneixem amb detall el tarannà de l'autor perquè practica insistentment l'autoanàlisi: és un cristià que viu sense les seguretats dels dogmatismes ni el panxacontentisme d'aquells sacerdots que es conformen amb ser «capellans de missa i olla». En Jaume Serra té una vida interior rica en neguits, en vacil·lacions, en disconformitats. I no se n'amaga a l'hora de parlar-ne. Sobretot es mostra profundament disconforme amb la seva manera de viure la religiositat i la fe: «Crist ha estat massa temps per a mi un estrany, a qui jo no tract gens bé». Malgrat aquesta afirmació, producte de l'autocrítica sense pietat a què

l'autor se sotmet sistemàticament, Jesucrist és un referent d'aparició continuada a les pàgines del Diari. En la mesura que Crist marca el punt ideal de comportament a assolir, no cal sorprendre's que en Jaume Serra estigui insatisfet d'ell mateix: «Pens i veig que me vaig allunyant de la vida interior per no dir que l'he deixat totalment. A poc a poc, vaig tornant insensible a les coses espirituals». Malgrat tot, però, el camí a seguir acabarà apareixent diàfan: «No em pot sortir obra d'un místic perquè no ho som. Tampoc d'un incrèdul perquè tampoc no ho som. Sortirà fruit d'un Jaume de sempre, és a dir, d'un Jaume sempre canviant». I aquesta és la caracterització definitiva que cal fer de la personalitat d'en Jaume Serra: la transmutabilitat. El que de veritat importa és ésser posseïdors dels components que determinen l'existència de vida; «Jo no sé si la me vida és riu, torrent, albelló, font o platja. El que no vull és que sigui una bassa d'aigua estancada, pudenta i podrida, dins unes parets de negre ciment aixecades sense el meu sentiment ni gust». I en Jaume Serra en posseïx, i molta, de vida interior.

D'un Diari tan extens en podríem extreure molts d'altres aspectes i comentar-los amb un cert detall. No ho podem fer per raons d'espai. Tan sols n'esmentarem alguns caïres.

La qüestió de la llengua. El Jaume Serra que vesteix sotana i diu les misses en llatí veu amb un cert recel la introducció del català com a llengua de la litúrgia. Això era a mitjan dels seixanta. En canvi, a l'inici dels vuitanta escriu: «Per a mi, és ben clar que la preeminència oficial del castellà és una autèntica discriminació que fa patir nostre parlar». Són els dos extrems d'un procés de conscienciació lingüística que, a més de tenir una dimensió personal, és representatiu d'un cert sector de gent de Mallorca.

Una altra possibilitat que permet la lectura dels diversos volums del Diari és l'elaboració, més o menys precisa, del retrat ideològic d'en Jaume Serra. S'hi observa una desconfiança envers els polítics, una incomprensió de l'art contemporani, una preocupació pel procés urbanitzador que pateixen determinats indrets (Mondragó, sa Barca Trencada) i l'illa en general, una adhesió a la identitat històrica i cultural de Mallorca... Són tan sols alguns dels trets que configuren el pensament d'una persona complexa i canviant.

Els Diaris són un pou sense fons. Únicament n'hem tret algunes poalades. Cal passar a la lectura si se'n vol assaborir tot el contingut.

LA PRESENCIA DE CAMPANET

En Jaume Serra, per la seva condició de capellà, ha tingut diferents destins: Manacor, Lima, Santanyí, Alcúdia, Roma, Campanet. En tots els casos ha donat cabuda a cada lloc dins la seva obra. Així, el nostre poble ha esdevingut una presència de primer ordre en els llibres que ha escrit aquests darrers anys. Per començar, quatre reculls han estat impresos a Gràfiques Munar i han estat datats a Campanet. I, o bé d'una manera total o bé parcialment, han estat redactats a la Rectoria del carrer Llorenç Riber. I fins i tot un dels quatre du la dedicatòria següent: «A tot el poble de Campanet». A més a més, a *Història d'Home* (1990) hi ha dos escrits sobre el nostre poble i n'abunden les referències al Diari 1983-1990 que és a punt d'aparèixer publicat. Per haver donat protagonisme literari a Campanet i a la seva gent, en Jaume Serra s'ha fet mereixedor del nostre agraïment i ha signat un pacte de fraternitat que no podrà esborrar-se amb l'allunyament cap a altres destins eclesiàstics.

ESTANC i PAPERERIA

Maria Gelabert

Llibres
i
Material
Escolar

PLA "Sa BANCA"
BANCA MARCH
DE JUBILACIÓ
T'esperam

Lluís Bennàsar Sampol

TAPISSERIA

Placeta Rector Tamorer, 1
(devora l'església)
Tcl. 51 65 10
CAMPANET (Mallorca)

DE JOVE A JOVE

ELIONOR MASCARO HORRACH

per Francisca Bisquerra
Tomeu Martorell

N'Elionor és una al·lota que enguany ha començat la vida universitària, ha escollit la carrera de Medicina, per cursar-la s'ha hagut de desplaçar a Barcelona...

- Elionor, d'on et va venir la idea d'estudiar Medicina?

- En principi no volia estudiar, però m'agradava, m'interessava la Psiquiatria, això des de què feia 8è d'E.C.B. Sempre això de llegir biografies de gent m'agradava. Vaig llegir la d'en Freud i la d'en Jung, aquestes dues foren les que em varen influir.

- Ha influït alguna persona en la teva elecció de la carrera?

- No, realment no; era una cosa que m'interessava un poc més que les altres coses.

- Com ha estat el primer any de carrera?

- És terrorífic. T'has d'adaptar a un canvi de vida molt gros. Coneixes un munt de gent, tothom està com tu. La carrera és molt difícil, et demanen colzes, s'ha de dedicar molt de temps a l'estudi, la intel·ligència no és massa important. Et posen moltes de pràctiques, hores seguides, a vegades coincideixen unes amb les altres.

La Facultat és molt bona, té molt bons materials, és l'única Facultat que té cadàvers per fer les pràctiques. Nosaltres ja feim pràctiques amb els cadàvers, a mi no em fan gens d'«asunto», si tens manies les perds completament.

- I l'experiència d'un any a Barcelona?

- Molt bona, si és l'ambient entre estudiants està molt bé, ara, jo estava a Cerdanyola i vivia amb una de Múrcia i dues mallorquines; hi ha molt d'ambient de pisos..., Parlant de Barcelona he de dir que és una ciutat on és difícil viure-hi, la gent està superprogramada, una vida de sempre «anar a tope». El millor que té és l'oferta cultural, la majoria de La Caixa, exposicions, concerts..., també té molta d'oferta d'arquitectura modernista, que a mi, per cert, m'agrada molt. Jo no diria que Barcelona sigui una ciutat guapa, més que res és interessant.

- I les diferències entre un poble com Campanet i Cerdanyola?

- És diferent, allà no coneixes ningú, et trobes molt tota sola, això no sé si és positiu o negatiu, però ho tens tot a mà, tens més coses per triar; ara, hi ha molt més poca marxa que per Mallorca...

- Es respira ja un ambient de Barcelona 92?

- Entre la gent no, la gent jove no té massa ganes d'Olimpiades, més que res preveuen que Barcelona 93 no serà res; el que sí és cert és que tot són obres, es

gasten una durada, netegen i restauren façanes modernistes..., això sí que els queda molt bé.

- Encara no ens has dit a quina Universitat estudies?

- A s'Autònoma de Barcelona, a Bellaterra. Estèticament és molt fea, és funcional; ambient de Campus no n'hi ha. El que sí hi ha són bones comunicacions: bus, trens...

- I de la rebuda que has tingut, per esser de les Illes, què ens dius?

- Diuen que si ets mallorquí, ho tens tot guanyat, et tracten beníssim, tothom es tira cap a tu, i en contra dels «xaves» (barcelonins), no els poden veure, perquè els catalans són els de Girona.

- I pel que fa a l'especialitat de psiquiatria, què ens dius?

- Encara falta molt de temps, ara he de fer sis anys, després el MIR, després si l'aproves amb bona puntuació tens l'oportunitat de seguir amb l'especialitat, que crec que són quatre anys més.

- Has trobat a faltar Campanet?

- No, realment no, només en època d'exàmens, quan he estat tancada dins el pis.

- I per acabar, entre estudi i estudi, què ens dius de la diversió?

- No hi ha massa ambient els vespres, la zona que està més bé és Gràcia.

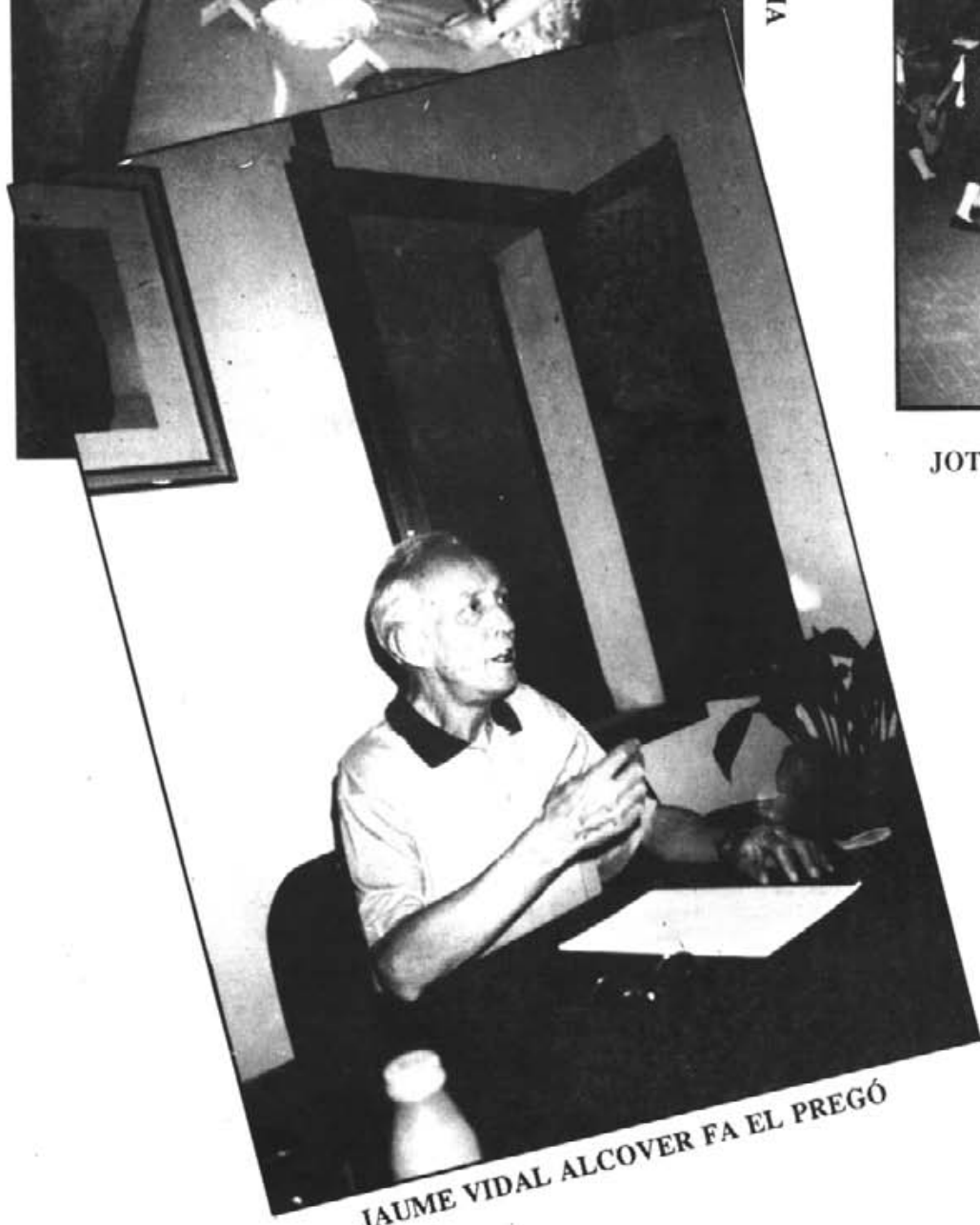
Bé, des d'aquí et desitjam tota la sort i més que necessitis, i com no, esperam veure't psiquiatre.

FES SANT VIC

IV MOSTRA DE CUINA I REBOSTERIA

JOTES I BOLEROS A LA PLAÇA

JAUME VIDAL ALCOVER FA EL PREGÓ

OCULTOS, ACTUACIÓ

ES ORRÀ 1990

Fotografies: Sebastià Reines

AR DE LA BERBENA

RECITAL DEL GRUP PALMA BRASS QUINTET

Els campaneters opinen sobre les festes

per Martina Serra

Indubtablement, les festes no varen passar desapercebudes entre els campaneters o al menys per a la majoria. Les activitats realitzades durant la setmana foren esplèndides. Cal destacar la berbena que fou el plat fort i també punt de concentració de molts de campaneters i foravilers.

També la nit de foc de La Iguana i el concert de la Unió Musical de Campanet posaren la ditada de mel al que foren les festes.

Però, ara veiem què en pensen alguns campaneters.

PONÇ JOVER PONS, 23 anys

M'han agradat molt, apart que com cada any he hagut de fer molta feina. El que m'ha agradat més han estat els focs artificials que fou tot un espectacle i el que menys el conjunt Rembrandt. Però han estat unes bones festes.

MARTINA CANOVES VIDAL. 63 anys. «Budeca»

A mi també m'han agradat. El bon temps ens va acompanyar. Quasi tot em va agradar, excepte la representació de La Iguana «Myotragus», que consider que és una obra que l'han d'entendre. Però, vaig disfrutar molt amb la berbena i sobretot quan ballaven d'aferrat, que és lo meu!, i també les jotes i boleros amb la Revetla Campanetera.

MARIA AMER LLOMPART. 69 anys. «Canonge»

Jo no vaig assistir a tots els actes, però he de dir que els que vaig veure com el ball a la Plaça

Major fou molt bonic. Hi havia molta gent cosa que feia la festa més atractiva.

JOANA MORELL BUADES. 38 anys. «Picolina»

Crec que han estat unes bones festes. Jo el dissabte a vespre no vaig estar fins tard, però el conjunt que vaig sentir em va agradar. El concert que donà La Unió Musical de Campanet també em va agradar molt, encara que no és sentís molt bé.

RAFEL PONS MAIRATA 17 anys. «Budella»

Han estat molt bé. El ball, amb l'actuació dels Ocultos fou esplèndid. Varen ballar fins a les set de la dematinada. Hi havia molta gent que encara pegava bots a aquesta hora. Hi havia molta marxa que és el que volem noltros.

Ah! també hi havia molts, molts, molts... de gats.

CRISTOFOL ALEMANY GELABERT 9 anys. «de s'estan»

El que em va agradar més va ser el partit de bàsquet entre el Campanet i el Patronat. Va ser molt divertit. Pel contrari el que menys me va agradar fou la comèdia de La Iguana. Bé he de dir que generalment han estat molt bé sobretot el ball de dissabte.

Bé, aquí hem llegit les opinions dels nostres companys. Esper que no hi hagi ningú que encara passegi la ressaca que ja és ben hora de llevar-se la i agafar-ne una altra, o no?

B A R

CA'S RETO

GELATS I TAPES VARIADES

INCA CENTRO AUTO, S.A.

CONCESSIONARI OFICIAL

OPEL **GM**

Avd. d'Alcúdia, 71
 RECANVIS I TALLER: Tel. 50 50 21
 VENDES: Tel. 50 34 86

INCA

ENTREVISTA

FRANCESC AGUILO, EL BATLE

Jaume Ordines i Llobera

Francesc Aguiló i Pons, trenta-cinc anys, és tècnic d'estalvi i empleat de La Caixa de Pensions, casat i pare de dos nins. L'any 1972, quan tenia setze anys fou campió juvenil escolar d'escacs de Balears. Ha guanyat els torneigs de Campanet, Pollença, Alcúdia... També ha participat en altres torneigs aconseguint un bon lloc en la classificació. El mateix 1972 aconseguí el 8è lloc del campionat d'Espanya. La primera feina fou la d'auxiliar administratiu del nostre Ajuntament, on treballà durant quatre anys. Des del 30 de juny del 1987 és el *batlle* del nostre poble. És un dels batlles més joves dels darrers anys.

- Estàs satisfet del pacte que vau fer amb el PSOE?

- Tres anys després d'haver firmat aquest pacte crec que, globalment, és positiu. De fet, no hem tengut cap enrenou, ens hem duit bastant bé. Vists els resultats electorals era lògic pensar en un pacte d'esquerres amb un component nacionalista un poc majoritari. Amb una anàlisi de tots dos programes es va arribar a un programa de síntesi. A tres anys vista, puc dir que una gran part del programa del PSM-Esquerres Nacionalista s'ha vist realitzat: modernització de l'administració, creació d'infraestructura, atenció especial al món juvenil i infantil amb programes específics, etc. També, dedicació preferent a la Tercera Edat.

- Quines actuacions concretes heu fet de cara a la Tercera Edat?

- S'ha fet la construcció de l'actual centre durant aquesta legislatura. Els vells gaudeixen d'avantatges importants, que mai no s'havien donat a Campanet, com són: Rebaixes en el preu del bar del Centre, en el preu dels viatges de l'autocar Campanet-Inca-Palma i viceversa, les unitats familiars pensionistes amb ingressos inferiors a les 600.000 pessetes tenen un 50% de bonificació en el clavegueram, fems i aigua; també, programes específics (curs dels diabètics...), vuit persones que no cobraven pensió i ara la cobren gràcies a les gestions de l'Assistent social nostra. Et puc avançar que es farà -responent a una petició de la Tercera Edat- l'obra necessària per habilitar el local de la Tercera Edat com a menjador.

- Com són les teves relacions amb l'oposició? Jo diria que són normals, no hi ha grans problemes, fins ara han estat cordials. L'altre dia mateix vam fer un dinar junts amb motiu de l'examen d'auxiliar que es va fer aquí. Jo vull dir que, en general, ha estat una oposició correcta, inclús en alguns casos constructiva.

A vegades, hi ha hagut problemes de relació, normal, els partits que representem no tenen els mateixos programes i, per això, hem de xocar qualche vegada.

- I amb les entitats del poble?

- Jo diria que és molt correcta. Procuram atendre les peticions i els suggeriments que ens fan. Els hem convidat a participar en les festes. Tenim molta relació amb l'escola pública a través del nostre representant, en Miquel Vives.

- Què penses del bec i dels joves de Campanet?

- Amb el bec hi va haver algun problema perquè era gent molt jove i van tenir errors i contradiccions de gent que no és madura encara. Però, crec que és gent molt sana i, per tant, en aquest sentit tenen tota la meva admiració. Això no vol dir que jo faci tot allò que ells voldrien que fes en cada moment. En quant als joves, també, hi va haver problemes en renous, i bregues al voltant d'alguns bars que van provocar la intervenció de la comissió de govern de l'Ajuntament. Aquests problemes s'han solucionat en gran part i vull aprofitar per felicitar la gent jove pel seu comportament civí a les festes i, en especial, a les darreres de Sant Victorià. I enhorabona joves! I que continuï aquest esperit de bulla sana.

- Quina valoració fas de la teva actuació com a batlle?

- Per a mi el fet de ser batlle va ser motiu de preocupació per la gran responsabilitat que això suposava i suposa, un repte molt important perquè era l'hora de demostrar tot allò que jo havia defensat durant els

darrers deu anys de dedicació política. A més, per primera vegada hi havia un batlle d'esquerres i nacionalista, i partia amb un nivell de desconfiança, de temor de la gent de cara a allò que podria ser la meua gestió, i jo n'era conscient. Tres anys després estic convençut que aquella desconfiança ha desaparegut i que aquesta gestió que ha partit d'un reforçament de l'administració (ordinadors, creació de la brigada d'obres, creació del grup de Policia Local, Servei de l'assistència social...) De qualque manera han servit per a donar resposta ràpida i eficaç a les necessitats, de cada vegada més grosses, de la població. Lògicament, de cara a millorar la qualitat de vida del nostre poble, que és, probablement, la màxima aspiració que pot tenir un batlle. Això ha anat seguit de nombroses obres que serveixen d'infraestructura per a aquesta qualitat de vida:

- * Centre de la Tercera Edat
- * Casa Cultura
- * Avinguda cementeri
- * Aixecada de les tombes que es van esbucar el 1982
- * Asfaltat de 19 carrers
- * Pista de tennis
- * Segona fase vestuari de futbol
- * Electrificació d'Ullaró
- * Electrificació del cementeri
- * Reforma plaça de Son Puça
- * Ampliació dispensari del metge

Darrerament amb la posada en marxa de la piscina municipal hi ha hagut una satisfacció personal important en veure la resposta popular que ha tengut aquesta

realització. Ara anam per més feina, ja estan aprovades pel CIM i pendents de realització:

- * L'asfaltat del camí de Ca'n Miret.
- * La construcció d'un nou pou d'aigua a Sa Cova.
- * La reforma de l'antic Ajuntament.

- **T'ha servit la teua experiència laboral en aquest Ajuntament que ara representes?**

- Jo crec que sí, quatre anys de feina aquí em donaven una visió global dels problemes interns. També, el grup polític que jo represent ha estat present en el nostre Ajuntament d'ençà que hi ha democràcia. Alguns dels temes que hem realitzat en aquest mandat ja havien estat proposats quan el PSM estava a l'oposició i que el grup governant no havia acceptat, com per exemple: la informatització de l'oficina administrativa i la rebaixa als pensionistes amb manco ingressos. Amb això vull dir que el PSM-Esquerra Nacionalista amb aquests onze anys de feina municipal ha tengut una política global coherent.

- **Per què creus que el poble va votar una majoria d'esquerres?**

- Jo pens que Campanet era conservador el 1987 i continua essent-ho, com la majoria dels pobles de Mallorca. Allò que va passar aquí és, així ho crec jo, que el poble tenia la sensació de no ser governat, no hi havia dinamització a l'Ajuntament, que no es feien coses que no es resolien problemes senzills com, per exemple, el de les tombes. I els campaneters volien anar endavant i per això van cercar una alternativa diferent i pens que no n'estan empenedits. Un dels problemes que presentava el grup de govern anterior era que tenien una gestió molt personalista i els regidors feien poca feina. Jo vull dir que m'he sentit i em sent molt ben recolzat amb el grup de col·laboradors de la majoria de govern i, especialment, vull destacar la feina diària de l'amo en Pep «Seren» amb una labor constant en la direcció de les tasques de personal d'obres i de control de funcionament dels serveis d'aigua, clavegueram, etc.

- **Et penses tornar a presentar a les eleccions del 91?**

- Qualque diari ha anunciat la meua retirada. Jo he dit a ràdio Picornell que en les condicions personals actuals és molt difícil la meua presentació però la meua decisió definitiva la donaré a conèixer a principis del 1991.

**LLEGIU
i
ANUNCIAU-VOS**

a **CAMPANET?**

DES DE CA NOSTRA

4. Es sons de sa fusta

per Tomeu des Camí Vell

Camin pes carrer de Sant Miquel en direcció a ses Coves. Sa llum des fanals m'illumina un trispol de xarol lluent. Cau una brusqueta fina. Quan arrib a s'enfront continuu sa caminada cap a n'es carrer des Pujol. M'atur davant sa casa que té es número 70 i mir sa façana per si veig llum a ses finestres. N'hi ha. Puc suposar, idò, que trobaré qualcú a dedins. Aleshores decidesc entrar a sa vivenda, però vull fer-ho per sa planta baixa, no sigui cosa que la persona que cerc encara faci feina an es seu taller. Emrenc ses persianes i entr. Tot d'una m'envesteix sa fosca de s'estança i, an es mateix temps, m'arriba una dolça olor de fusta, una aroma que conec des de que era menut i passejava en bicicleta a s'estiu per Porreres, pes carrer des Call i visitava alegrement fusters i trinxeters.

Pens que tota sa gent de sa casa deu esser an es pis. Per això agaf ses escales i, ajudant-me amb s'arrambador de fusta de teca, puj. Quan som adalt trob sa porta oberta. No obstant i per cortesia, toc abans d'entrar es timbre i deman si hi ha qualcú. Mentre esper sa contesta he pogut donar-me compte que sa música interessa a sa família. Un piano vertical obert amb ses partitures de s'album de petites peces per a n'Anna Magdalena Bach i, més llunyá, darrera ses vidrieres de sa sala, es so apagat d'un clarinet fent alguns arpegis i escales, així m'ho constaten.

Sa contesta no es torba molt. Na Bel Palou «des bosc» me ve a rebre amb un somriure lleugerament amagat darrera una mirada entre tímida i amatent. Mos saludam i li deman si me diria a on es seu homo. Me contesta que és aquí; el crida i immediatament me convida a passar a sa sala fins a on m'hi acompanya. Me fix en es rellotge carilló i veig que són les nou i deu des vespre.

Quan obri davant mi sa vidriera guait a dins s'estança i lo que veig m'impacte molt agradablement: em trob davant sa persona que cerc i que, estant just just asseguda a una butaca, esguarda ses notes des pentagrama on hi ha escrites ses escales i arpegis que he sentit fa un moment quan he entrat an es pis. Fa ets exercicis amb un instrument de llengueta, de sa família de sa fusta: amb un clarinet.

Això me fa pensar lo meritori que és que una persona dedicada part des seu temps i de sa seva paciència a sa música; però més mèrit trob que té encara, pes suplement d'aportació cultural que significa, es que ho faci després d'acabar un llarg jornal de feina quasi artesanal. Si a més a més hi afegim que sa visita la faig en divendres, es mèrit ja passa de mida!

Amb tot lo que he dit crec que qualcú deu saber ja que parl des fuster Miquel Alzamora «Xisquet» que ha estat, com ja vos vaig dir a sa segona entrega de DES DE CA NOSTRA, s'encarregat quasi de tot es llenyam de sa casa.

El vaig conèixer s'any 1985 juntament amb son pare, mestre Llorenç «Xisquet» que, malhauradament, morí aquest darrer Nadal. Tant un com s'altre m'oferiren tot d'una sa seva ajuda i sempre tractaren, i encara tracta en Miquel «Xisquet», d'afectar-me agradablement, a mi an es meus, amb demostracions d'estimació i amb paraules sempre amables. Moltes vegades he disfrutat d'estar una estona amb ells a sa fusteria observant com eren capaços de transformar bocins de fusta en

peces per a portes, persianes o per qualsevol altra part des llenyam de ca nostra.

Mestre Llorenç «Xisquet» me mostrava també ses seves mans, mutilades a alguns dits, com a mostra de ses ferides de feina que havia sofrit. M'impressionava. En Miquel «Xisquet» però, sempre pendent i amb un to correcte, hi afegia qualche comentari aposta, com si volgués disculpar ses paraules de son pare per inoportunes o banals per a mi. No obstant, jo li deia que m'agradava i m'interessava molt lo que me deia.

Després de sa mort de son pare vaig trobar naturalment, molt afectat an en Miquel «Xisquet». No és estrany si pens es temps que estaren plegats i s'ajuda que així mateix li donava. Mestre Miquel «Cerdà» me digué dolgut i amb ets ulls humits de llàgrimes sa nit que acompanyàvem es cos de son pare an es darrer descans: «Tomeu, ara sí que n'hi ha fet un de gros de forat, an en Miquel!». Li vaig posar es bras esquerr damunt s'espatlla i caminàrem així una estona en silenci, mentre se sentien ses notes llargues i greus des músics que, solidaris amb sa família, havien volgut omplir s'aire amb una elegiaca melodia.

Però es temps, que diuen que tot —o quasi tot— ho cura, ha fet que en Miquel «Xisquet» seguesqui fent feina. Ha fet canvis an es tallers, hi ha posat més coses i qualche màquina nova. Ha tornat a prendre coratge i ja el podreu sentir assajar un altre pic arpegis i escales es divendres a les nou i deu des vespre a sa casa número 70 des carrer de Sant Miquel. Si no el sentiu bé, cercar es dia i es lloc on toqui sa Banda de Pollença i l'hi veureu amb es seu clarinet. Si no voleu anar tan enfora, anau a sa plaça es dia que toqui La Unió Musical de Campanet i el veureu, atent i feliç, fent música com a clarinet principal de sa Banda.

Crònica de la 3ª edat

Pere Antoni Reynés

El passat 27 de juny vàrem fer una excursió amb l'itinerari següent: Campanet - Santa Maria - S'Espleieta, on visitàrem la fàbrica de vidre «Lafiore» de Nadal Tortella.

Vàrem esser molt ben rebuts i vàrem veure treballar uns homes que són uns vertaders artistes.

Fòrem obsequiats amb un objecte molt artístic. Una atenció que agraïm al senyor Nadal Tortella.

Aquesta fàbrica consta d'exposició i venda. S'hi troben tota classe d'objectes artístics de refinada factura que poden satisfer a la persona més exigent.

Proseguïrem cap a Valldemossa, on berenàrem. Valldemossa per un mallaorquí sempre és lloc d'estada, d'acolliment: pedres velles, mig gastades, que mos parlen d'història antiga, de reflacs, de mocadors de set pams, de calçons amb bufes, i de mocadors pes cap, de paradós, de boleros...

Passàrem per Banyalbufar, brodat de marjades fèrtils i abundoses, però abandonades a la seva sort, a la seva degradació.

Estellencs, un altre poble pintoresc, alegre, mirant al mar, guardant gelós la seva identitat.

Arribàrem a «Es Grau», restaurant, lloc de repòs i de dinar. Mos serviren arròs a la marinera i dèntol a la mallorquina acompanyat de tumbet molt gustós, tarta i gelat d'ametla, cafè, conyac, etc. Tothom va quedar satisfet d'aquest dinar, tothom feia bona cara.

Com és costum, es va armar un bon ball.

Emprenguèrem altra vegada viatge cap Andratx, on mos aturàrem per visitar es poble. Vérem els preparatius per la festa de Sant Pere, el seu patró. «La Iguana» hi havia d'actuar. Altra vegada als autocars, que mos dugueren a Calvià, poble eminentment turístic, on mos mostraren el nou Ajuntament, inaugurat no fa massa temps.

És una cosa mala de descriure, d'explicar. És una cosa faraònica, de grans proporcions. Vàrem esser rebuts per una simpàtica senyoreta que, molt amablement, mos va explicar, amb l'ajuda d'un vídeo, les peculiaritats i funcionament d'aquest Ajuntament.

Molts de noltros firmàrem al Llibre d'Honor. Els agraïm l'obsequi que ens donaren.

Tornàrem a Campanet, després de passar un dia inolidable contemplant el paisatge únic de la nostra Serra de Tramuntana.

Ara tendrem tres mesos de vacances. Durant aquest temps férem plans per a futures excursions.

EXPOSICIÓ DE MOCADORS DE PAGESA

En motiu de les Festes de Sant Victorià, la nostra Associació va organitzar una exposició de mocadors de pagesa a la sala superior de la nostra Associació. Se veren mocadors de tota classe: de pes cap, de set pams, caputxo, etc.

L'exposició estava patrocinada per la Conselleria de Cultura del Govern Balear.

Els visitants sortiren satisfets quan veren l'antigor d'aquells mocadors que recordaven tot un temps passat de la nostra ruralia.

GLOSES DE DESPRÉS DE DINAR

Un arròs a la marinera,
un poc claret i gustós,
amb peix fresc i salerós
que es vore'l fea menjera.
Dèntol a la mallorquineta,
mesclat amb un ric tumbet
i amarat de bon vinet,
mos deixà sa boca neta.

Tots sortírem satisfets
des bon dinar quens donaren,
gent fina que es desvetlaren
i així mos convidaren
per anar-hi un any més.
I si vos trobau per allà
i vos pega sa talent
no ho dubteu ni un moment
anar en «Es Grau» a dinar.

CONVERSANT AMB...

MARGALIDA CAPO «BLANCA»

per Antònia Bennàsser

El dia s'ha despert ben clar i fa un bon sol. «en es maig a segar vaig». Aquest refrany ha servit per començar sa nostra conversa.

Ens hem assegut damunt un marge davall l'ombra d'un garrover de Son Puça.

Té una memòria extraordinària, recorda anècdotes molt interessants viscudes anys enrera. També recorda moltes glosses d'aquell temps.

Vaig néixer a Campanet dia 28 d'abril de 1912. Mum pare en Bernadí Capó «Blanc», mumare, n'Antonina Pons «Menuda». Som germana de set i a ca nostra hi mancaven doblers.

Som casada amb Tomeu Mòger «de Son Apatx». Tenc una filla, Na Miquela.

SA PRIMERA FEINA

A s'edat de sis anys, em llogaren per collir oliva a Son Bosc amb sa meva germana Antonina que en tenia vuit. Hi anàvem amb una tia perquè mumare tenia al-lots petits i havia de guardar-los. Ses dones guanyaven tres reals, ses nines grans dos reals i ses petites quatre peces.

Mumare em va comprar un paner petit. El s'endemà quan collíem, tenia es paner ple, primer que ses altres i sempre havia de buidar. Es vespre quan vaig arribar a canostra, dic a mumare que volia un paner gros com n'Antonina i així podria guanyar més doblers.

Anàvem i veníem a peu. Feiem feina d'aubaca a aubaca. Vaig acabar tota sa temporada.

MALALTIES

En es set anys vaig estar llogada per «teta» a Sa Pobla. Un dia no vaig estar bé i em varen acompanyar a Campanet. Vaig tenir ses febres.

També record que quan tenia tretze anys em passà un bon fet. Es mesos de Maig i Juny l'amo'n Sebastià «Maca» llogava dones per anar a xepar albercocs. Hi anàvem es dies feiners, diumenges i festes. Es dia del Corpus jo volia començar. Mumare em digué: has d'anar a sa processó. Li vaig dir que no hi podia anar perquè no tenia sabates.

Es dematins mai hagueren de cridar-me, sempre parava aguait a s'hora.

Aquest dia quan vaig posar es peus a terra ses comes no m'aguantaren, crit a mumare. Quam em va tocar bollia de sa febre que tenia. Vaig pensar que era un càstig del Bon Jesús.

Em duagué en es metge. Va dir que era una pulmonia ben declarada i havia de fer llit fins que estigués bona. Llavors no hi havia medicines. En es vuit dies prenies per bé o per mal. Vaig fer llit molt de dies, es primers, només volia estar a les fosques. Deia a mumare que quan em morís m'havien d'endur amb sa música. Record que en Pere Gual «Ganús» (ja és mort) tocava amb sa banda. A poc a poc, em vaig recuperar d'aquesta, però no podia anar a fer feina. Vaig anar una temporada a s'escola de ca ses monges. De canostra fins allà havia de reposar tres vegades. Vaig aprendre a llegir i escriure es meu nom. Així-així me'n desfeia per llegir qualche llibre de rondalles.

FEINA A GABELLÍ PETIT

Va esser es lloc allà a on vaig fer feina més temps. Ets amos eren l'amon Tomeu Canals casat amb n'Aina Payeres padrins de ses «Canals». Record que a sa madona li agradava molt llegir. L'amo era molt alegre, sempre em deia «Blanca bella». Era eixerida i estava més sana que un gra d'all.

Eren bones persones, sempre em vaig sentir bé. Men-

jàvem i beviem, cantàvem i rèiem, ens ho passàvem molt alegres.

Per menjar, cuinat i sopes cada dia. Les trobava ben bones. Quan havíem dinat, es temps que es grans des-cansaven, nosaltres jugàvem a «figuereta borda» i a un altre joc que es deia «sabateta pas pas».

No pensava en festes ni en balls. Sa vida per jo era, dormir, menjar i fer feina per guanyar doblers i donar-los a canostra. No en fèiem cap de racó. Si bastava viure, ja anava bé. Per ses festes de Sant Jaume era costum estrenar un vestit. Madò Margalida Bonnín «Mar-xanda», venia roba. Digué a mumare: has de fer un vestit a s'al-lota; si no em pots pagar ara, ja me'l pagaràs en poder. No ho vaig voler de cap manera; dur un vestit sense pagar no m'anava bé.

En tenina un de vestit blanc i blau. El rentava es vespre per posar-me'l l'endemà. Pareixia que anava de festa. Sempre encara ara m'ha agradat anar ben enta. Abans no hi havia quarto de banys. No em va fer falta mai. Posava aigua dins es cossi de fer bugada i m'hi rentava.

A SON VIVOT

Un any, es meu home, n'Esteva de Son Pocos, en Jaume «Pou» i en Jaume PONS «d'Alcanella» varen anar a batre per Son Vivot. En aquelles hores ets amos eren es pares d'en Tomeu de Son Vivot s'home de na Magdalena des Camp.

S'era era molt gran, hi havia dos rotlos i a cada rotlo tres carretons. Començaven ben d'auba. Devers les onze, ses bísties anaven ben feixugues. En Jaume Pou diu a n'Esteva; Venga! cantau-ne una, mem si els espavilam. N'Esteva tenia molt bona veu, però estava delicat des coll i no podia esforçar-se. Malgrat només sigui mitja. Si no te va bé, atura't.

N'Esteva passa el bell mig de s'era, agafà es carretons, començar a cantar. Varen veure ses bísties com alçaren ses orelles ben enravenades. Es carretons volaven... Quan va acabar sa cançó hi va anar en Tomeu per rellevar-lo. Ell va dir: - Eh! n'he de cantar una altra. En va cantar dues.

Per batre en el món no hi ha
com ses egos ben ferrades,
i peguen unes potades
que s'era fan tremolar.

A dur alga em feis anar
que és sa feina més lleugera;
d'estiu mos veurem dins s'era
que sense tenir cantera
per força em fareu cantar.

NO HI HAVIA INFÀNCIA

Sa majoria eren com jo, no teníem juguetes ni temps per jugar. Quatre macs i quatre fustes. No tenia enveja a ningú. Ara sa gent té més enveja, vol massa coses, per això no és feliç, perquè no se conformen mai, sempre

Madò Margalida «Blanca» als 35 anys

volen més...

Sa nostra vida era fer feina de cap a cap d'any. D'hivern a collir oliva, sembrar... després: segar, batre, collir ametlles, figues, garroves... Enyor aquell temps, malgrat fos dur.

Era tranquil, estava acostumada així i m'anava ben bé. Ara tenc un duro si el vull i totes ses comoditats. Quan vaig quedar vídua sa meva vida quedà buida.

Tenc satisfaccions de veure sa meva filla i es nets ja grans i amb feina. Es nin fa el que sempre li ha agradat, és es porter del Reial Mallorca. Sa nina sempre ha estat estudiadora i és metge. Té feina a Son Dureta. Però si t'he de dir sa veritat ses estones de goig són manco que ses que pas ànsia.

Quan veig per sa televisió tots aquests accidents, desastres, maten per no res cada dia. Això em posa molt malament, no per jo, sinó pels qui estim. A mi sa mort no em fa por. Pot venir en voler.

Gràcies madò Margalida per haver donat a conèixer aquestes anècdotes de sa vostra vida, que realment sempre va tenir contacte directe amb es camp.

PERU. ELIONOR «DES MOLI»

per Jaume Morell

PERÚ, UNA MICA DE RADIOGRAFIA

Anar al Perú no és una cosa per fer amb quatre grapes. Nosaltres, uns quants d'amics, hi anàrem el juliol del 89. Contàrem 17 hores d'avió i haguérem de fer escala a Madrid, Dakar i Asunción abans d'arribar a l'aeroport Jorge Chàvez de Lima.

Férem la nostra primera aclimatació a Sudamèrica a Asunción (Paraguay). Aquest és un país on hi habita una gent alegre i tranquil·la, les dones són molt hermoses, el clima és agradable, la vegetació tropical i el menjar és saborós i abundant.

En canvi, arribats a Lima, ensumàrem de seguida que el Perú s'hi filava una altra història. Citaré a l'economista Hernando de Soto qui a *El otro sendero* (1989), resumeix bastant bé el que podria ésser una primera impressió de la ciutat de Lima: «Cataratas de basura se acumulan por todas partes, legiones de pordioseros, lavacarros y «pájaros fruteros» se avalanzan día y noche sobre los transeúntes pidiendo una propina. Enfermos mentales desnudos pululan por calles que apestan a orina. Niños, madres solteras y tullidos reclaman en cada esquina una limosna».

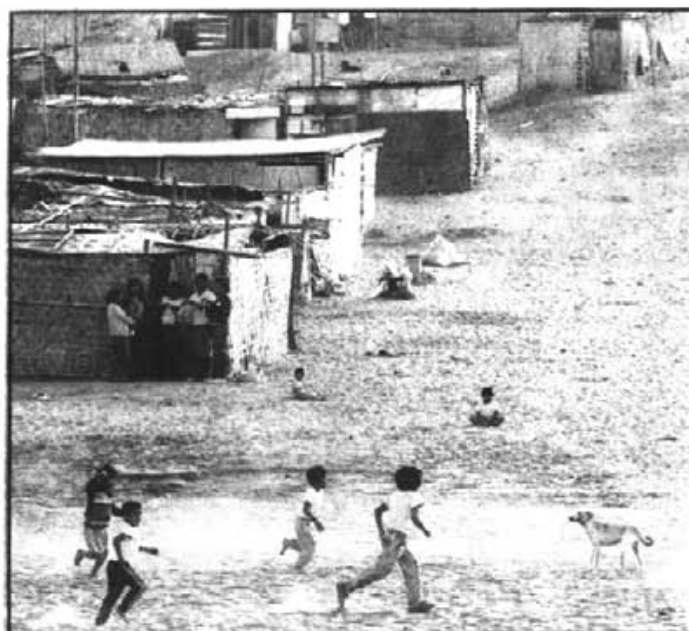
Dins aquest clima de brutícia i misèria, hom pot endevinar un poble que pot tenir un gran futur si se'l deixa treballar i avançar en pau, sense extorsions per part dels grans poders econòmics, perquè és un poble que té molta esperança i molta il·lusió. A més a més hi ha regions on els arbres frueixen en abundància, i d'altres zones on la terra és rica en petroli i altres minerals valuosos.

Enmig d'aquesta tensió social i política hom pot fer visites de gran interès cultural: A la cadena dels Andes on s'hi troben les famoses runes de Machu Pichu, la ciutat del Cusco, la vall sagrada dels Incas, el llac Titicaca, Arequipa, una ciutat enrevoltada de volcans,... Més enllà dels Andes la selva exhuberant i renouera. A la costa podem sobrevolar en avioneta les restes mítiques de la pre-incaica cultura Nasca. També ens podem embarcar i visitar les illes Ballestas, enfront del port de Pisco, on milers de lleons marins hi campen a voler, i els «pájaros huaneros» hi depositen a tonelades els seus excrements, el conegut guano, que qualsevol pagès ha utilitzat és d'una vegada.

ANTÒNIA SASTRE, GERMANA DE LA CARITAT

Abans de passar a l'entrevista amb sor Elionor voldria fer una petita referència a n'Antònia, una monja de la Caritat que juntament amb les seves companyes, fa una feina pens que exemplar. N'Antònia és germana d'en Joan Sastre, casat amb na Catalina de ca'n Menorc. Aquestes monges tenen una casa aun «pueblo joven» dels voltants de Lima. Un «pueblo joven» és un poble deixat durant una nit per un mínim de 100 famílies. Si no són expulsats en 30 dies, es poden quedar amb els terrenys. Les cases són de canyissada i amb 2 ò 3 metres quadrats hi habiten 5 ò 6 persones. Sense aigua corrent vos podeu imaginar les condicions amb que s'hi viu.

Aquí, a Delicias de Villa, que és com s'anomena la barriada, elles han montat un menjador popular juntament amb els veïns més pobres. Les dones d'aquestes famílies es reuneixen un pic cada mes, i s'organitzen per torns. Cada dia hi haurà un torn que en base a uns menús establerts haurà de fer la compra i preparar el menjar. Les 46 famílies inscrites hi acudeixen després amb un poal a cercar els menús. Per cada menú es paguen 200 Intis (aquests preus són de fa un anys. Llavor 1 dòlar (125 pts) eren 3.000 Indis. Ara, el juliol de 1990, 1 dòlar (100 pts) es canvia per 125.000 Indis. La inflacció és galopant), unes 8 pessetes. Es preparen un total de 250 menús que vénen a costar 6.000 pessetes, és a dir, unes 24 pessetes cada menú. La diferència entre el que

es paga i el que costa és subvencionada per les monges.

També tenen en projectes montar un servei de prevenció de salut que intentaria orientar la nutrició, la prevenció de les principals malalties i el control mèdic del desenvolupament infantil. ▶

ENTREVISTA AMB N'ELIONOR MIR «DES MOLÍ»

Si de Lima agafau un autocar que faci la Panamericana amunt, la carretera que creua la costa de Sudmèrica, després d'atravessar 500 quilòmetres de desert arribau a Chimbote. Aquí podeu ensumar els perfums que amollen pels seus fumerals les fàbriques de la principal ciutat productora de farina de peix del món. Cent quilòmetres més i ja sou a Trujillo. Hi podeu agafar una camiona i al cap de tres hores, després d'atravessar uns quants rius i fer camins polsosos i costaners arribareu a Cascas, una població d'uns 2.000 habitants. Aquí hi viuen, a una parròquia d'arquitectura colonial, unes quantes monges agustines i uns quants franciscans. Entre elles hi ha n'Elionor «des Molí», Sor Elionor, i Sor Virgínia, també coneguda pels campanefers.

N'Elionor Mir Mòger té 52 anys i enf a 31 que és monja. Des de fa quatre anys habita al Perú. En tot aquest temps, just una vegada, fa uns mesos, ha vingut a Mallorca.

- Per què no ens conta com és aquest poble on viviu?

- Bé, la zona a la que faig feina, juntament amb un grup de mallorquins, és molt extensa. El clima és meravellós, sempre esteim a la primavera. La zona és muntanyosa, i a vegades si pujam un poc amunt fa una mica de fred, però és molt agradable.

- Com és la gent? de què viu?

- La gent és molt senzilla i acollidora. Té una gran inquietud religiosa. La gent fa feina al camp i en viu corrent arròs, blat de les índies, yuca, ayuco, patates i mongetes.

- El Perú viu avui una tensió enormement forta, fins a quin punt ho notau a Cascas?

- Aquí hi ha una absoluta tranquil·litat.

- Com està organitzada la vostra comunitat?

- El meu treball és pastoral. Cada setmana visitam un parell de «caseries». Ens hi feim presents per viure-hi i expressar-hi la nostra Fe i compartir junts els problemes i inquietuds existents a aquestes comunitats. També a aquests caseries, hi tenim tallers, dels quals Sor Virgínia és la coordinadora. També jo vaig a les escoles a preparar els nins pel baptisme, primera comunió i a donar-los una formació religiosa, sempre en col·laboració amb els professors. També visitam els malalts, vells i persones necessitades.

- Encara que sempre sigui primavera, sense metges ni medicines, deu esser un mal assumpte viure aquí dalt?

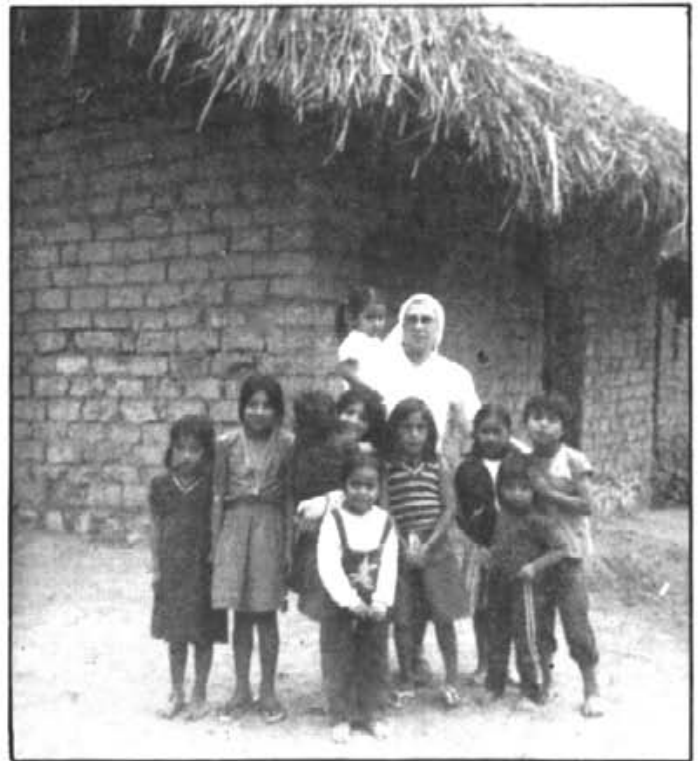
- Els pobles grossos com Contumazà i Cascas estan atesos per metges i enfermeres. No passa el mateix amb els «caseries» que no tenen res. La feina de la religiosa infermera en aquests caseries és molt valuosa i apreciada, ja que és l'única que arriba a ells.

- Quins perspectives té la vostra parròquia?

- La nostra perspectiva és la d'estar sempre oberts a la problemàtica social de cada una de les nostres comunitats, il·luminant-les a través del missatge evangèlic.

- Quina comunicació teniu amb Mallorca?

- En primer lloc dels meus familiars. També ens arriben revistes i diaris de Mallorca.

- Vosaltres veniu d'un país llunyà i viviu aquí envoltats d'una gent d'una altra raça, tot i que és veritat que a aquesta comarca hi hagué bastanta mescla amb la raça blanca. Creis que vos accepten? com ho coneixeu?

- Creim que ens accepten perquè aprecien molt la nostra feina. Ho coneixem perquè participen a tot el que organitzam: tallers, xerrades, celebracions...

- A Mallorca es sent parlar de la teologia de la lliberació, referent a Sudamèrica. Hi és aquest moviment al Perú?

- Sí que hi és i té molts de seguidors perquè afavoreix als més necessitats.

- Pensau que a Mallorca es té una idea del que és un missioner? com vos veuen?

- Pens que molts no tenen una idea clara de les missions, ja que això suposa compartir amb els més necessitats: compartir aliments, cultura i fe. Després de la meva experiència missionera podré avaluar millor com és considerada i valorada la missionera a la meva estimada Mallorca.

- Què és el que vos va sorprendre més quan arribàreu al Perú?

- La misèria material en tots els aspectes: salut, nutrició, higiene, vivenda, cultura. És d'admirar el seu sentiment religiós cap al seu «Diosito». Són molts sofrits en l'acceptació de la seva pobresa, i estan molt oberts al missatge evangèlic i al de promoció humana.

- Voleu afegir qualque cosa més?

- Des del Perú una salutació grossa i una abraçada per a tots els campaneters.

- Així sigui.

Ioga, per una vida millor (2)

per Tomeu Salleras

A l'article anterior vaig exposar de manera breu i concisa els orígens del Ioga, la finalitat i les generalitats en quan als exercicis físics. Continuaré ara amb el segon pas en el camí del Ioga.

Encara que la respiració és part important en la pràctica física (asana). Quan s'ha adquirit cert grau de domini damunt aquella, es passa als exercicis respiratoris com a pràctica separada. És el que s'anomena «pranayama».

El terme «pranayama» significa: domini, control de l'energia en nosaltres. Els Ioguis donen el nom de «prana» a totes aquelles energies que entren al nostre cos i el que pretenen amb el pranayama és tenir el control conscient sobre elles, equilibrar-les i dirigir-les a voluntat a qualsevol part del seu cos.

Acostant la qüestió a la mentalitat occidental, heu de saber que el principal element en el funcionament del nostre cos, no és tant l'aliment com l'energia psíquica i nerviosa. Aquesta energia està continguda en els aliments i l'aire que respirem. L'absorbim pel sistema nerviós a través de les papil·les gustatives de la llengua amb els aliments, més frescs, major és l'aportació energètica. El mateix succeeix amb l'aire quan més pur millor. Però així com l'absorció energètica en l'aliment és reduïda —menjam unes tres vegades al dia i sols absorbim energia mentre l'aliment està a la boca— per la respiració és abundant, si es respira correctament. Respiro milers de vegades al dia, per terme mig tres o quatre per minut. Els Ioguis han observat com influeix la respiració al nostre estat mental i dinamisme, i com amb una respiració més plena i conscient podem acumular més energia i influir als nostres estats mentals.

El primer pas en el pranayama, és aprendre a respirar. Els nostres pulmons es troben envoltats i protegits per les costelles, el diafragma, les clavícules i la columna vertebral. Costelles, diafragma i columna són fonamentals a l'acte respiratori, de la seva mobilitat depèn la qualitat d'aquell, ja que són els que deixen l'espai necessari als pulmons per omplir-se. La reeducació respiratòria en el Ioga consisteix en, de manera conscient, donar la màxima mobilitat a tota la musculatura respiratòria. Es comença aprenent, la respiració diafragmàtica, és a dir, aquella que es produeix quan descendint aquesta bòveda muscular deixa espai perquè s'ompli la part baixa dels pulmons. Aprenem després la respiració intercostal, és a dir, quan les costelles s'obrim cap els costats deixant omplir la part mitja dels pulmons. Seguidament practicam la respiració subclavicular, la que es produeix quan s'aixeca el pit i s'allibera la part alta dels pulmons perquè s'ompli.

Una vegada aconseguit cert domini sobre cada una de aquestes parts de la respiració, passam a lligar-les

—sempre buidant els pulmons abans de començar qualsevol exercici respiratori— començam la inspiració descendint el diafragma i omplint la part baixa, seguim aixecant les costelles i omplint la part mitja i finalment aixecam el pit i omplim la part alta dels pulmons. L'expiració es duu a terme de la mateixa forma, es comença buidant la part baixa dels pulmons, la part mitja i finalment la part alta. Tot aquest procés constitueix una respiració iogüica completa.

Quan s'ha après de respirar així es passa a realitzar altres exercicis respiratoris i a aplicar aquesta forma de respirar a la pràctica física es a dir, postures i moviments del cos (asana).

Les pràctiques respiratòries són molt diverses, normalment es fan d'assegut en terra amb la columna ben recta, a la fi de deixar totalment lliure la caixa toràcica i que l'energia pugui circular lliurement per la mèdula espinal. Per això és necessari dur un temps de pràctica d'exercicis físics, asanas, per tenir i mantenir una postura d'assegut correcta per un temps determinat. Hi ha pràctiques respiratòries, pranayamas, que produeixen

una hiper ventilació dels pulmons, netejant-los a fons i oxigenent molt la sang amb la conseqüent neteja del cos en general, i les vies respiratòries en particular; també tenen influència directa sobre el cervell degut a la seva incidència sobre el nervi olfatiu. Amb altres respirant alternativament per una i l'altra oronell es cerca equilibrar la circulació de l'energia a tot el cos. La retenció de la respiració amb els pulmons buits o plens s'afegeix a alguns pranayamas per reforçar els seus efectes i a altres constitueix la seva essència. Llevat de casos concrets la respiració sempre es fa pel nas. El nas filtra l'aire, capta la seva energia bioelèctrica per el nervi olfatiu i l'encalenteix quan inspiram, perquè entri a la temperatura del cos i quan espiram l'aire que surt encalenteix el nas perquè a la propera inspiració entri calent.

El Pranayama hi entren altres elements diversos: contraccions de certes parts del cos per concentrar l'energia a un punt o dirigir-la a altres, per emmagatzemar-la; sons, augments de pressió, i en alguns concrets respiració bucal.

Tot això, perquè?. Puix per centrar totes les nostres

energies disperses. La nostra ment, bastantes ocasions, és com una moneia botant constantment de branca a branca, de pensament a pensament, d'emoció a emoció, d'imatge a imatge, sense repòs. El pranayama mitjançant la respiració actua sobre la ment calmant-la i replega tota aquella energia que se n'ha duit cada pensament, cada tendència. Amb el pranayama aturam i subjectam la moneia loca, passant a ésser els seus senyors i no els seus servidors. D'aquesta manera cream les condicions que ens permetran entrar el coneixement i control de la pròpia ment.

A nivell fisiològic les influències del pranayama són molt diverses. La pressió creada pel descens del diafragma sobre les vísceres abdominals, afavoreix la descongestió de la sang estancada en elles, omplint-se de sang fresca quan aquella cedeix. El descens del diafragma provoca un descens de la pressió al tòrax i un augment a l'abdomen, fent així del tòrax una bomba que suciona cap el cor tota la sang venosa estancada per davall d'ell, amb el conseqüent benefici per al cor i la circulació sanguínia.

Agenda de la Vila

NAIXEMENTS

- Elionor-Maria i Joan-Josep Mas Martí, fills de Bartomeu «de Caselles» i de Maria-Isabel (11-juny-1990)
- Joana-Aina Sánchez Martorell, filla de Mariano i de Jerònia (15-juny-1990)
- Miquel-Joan Alemany Gelabert, fill de Joana-Aina «Pelada» i Miquel, de Palma (26-juny-1990).

MATRIMONIS

- Mateu Fullana Bassa, de Manacor, amb Isabel Pericàs Buades «Sabatera» (30-juny-1990)

DEFUNCIONS

- Margalida Pericàs Palou «Joliana», de 64 anys (5-juny-1990)

- Jaume Femenia Morro «Busqueret» (17-juny-1990)
- Aina Soler Ferragut «Oliver», de 89 anys (17-juny-1990)
- Maria Buades Reinés «Caminera», de 86 anys (18-juny-1990)
- Antònia Pons Mairata «de Can Curt», 91 anys (19-juny-1990)
- Miquel Llabrés Perelló, 84 anys (30-juny-1990)
- Maurice James Stoiner, de 73 anys (11-juliol-1990)
- Pere Reinés Capó «Pessol», de 70 anys (16-juliol-1990)

FE D'ERRADES

- Al número 50 pàg. 9
On diu: Francesc Tortella «de cas metge» ha de dir: Francesc Tortella «de cas cuset».

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

**Calçats i Esports
PETXINO**

**C/. Petxino, 30 - Tel. 516082
CAMPANET**

Campanya de Normalització Lingüística

CONVOCAREN INICIALMENT LA CAMPANYA:
EL GOVERN BALEAR
EL CONSELL INSULAR DE MALLORCA
EL CONSELL INSULAR DE MENORCA
EL CONSELL INSULAR D'EIVISSA I FORMENTERA
L'AJUNTAMENT DE PALMA

S'HI HAN ADHERIT (en data 15 de juny de 1990):

LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

ELS AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Alaior
 Ajuntament d'Alaró
 Ajuntament d'Algaida
 Ajuntament d'Andratx
 Ajuntament d'Ariany
 Ajuntament d'Artà
 Ajuntament de Binissalem
 Ajuntament de Bunyola
 Ajuntament de Calvià
 Ajuntament de Campanet

Ajuntament de Campos
 Ajuntament des Castell
 Ajuntament de Ciutadella
 Ajuntament de Costitx
 Ajuntament d'Eivissa
 Ajuntament d'Esporles
 Ajuntament de Felanitx
 Ajuntament de Ferrenx
 Ajuntament de Formentera
 Ajuntament de Fornalutx

Ajuntament d'Inca
 Ajuntament de Lloret de Vistalegre
 Ajuntament de Lloseta
 Ajuntament de Llubi
 Ajuntament de Llucmajor
 Ajuntament de Manacor
 Ajuntament de Mancor de la Vall
 Ajuntament de Maó
 Ajuntament de Maria de la Salut
 Ajuntament de Montuiri
 Ajuntament de Petra

Ajuntament de Sa Pobla
 Ajuntament de Pollença
 Ajuntament de Porreres
 Ajuntament de Puigpunyent
 Ajuntament de Sant Antoni Abat
 Ajuntament de Sant Joan
 Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar
 Ajuntament de Santa Maria del Camí
 Ajuntament de Santanyi
 Ajuntament de Son Servera
 Ajuntament de Sòller

ELS PARTITS POLITICS

Partit Popular (PP)
 Partit Socialista Obrer Espanyol (FSB-PSOE)
 Partit Socialista de Mallorca (PSM)
 Unió Mallorquina (UM)
 Centre Democràtic i Social (CDS)
 Entesa de l'Esquerra de Menorca (EEM)
 Grup Parlamentari Mixt
 Esquerra Unida
 Unió Balear

ELS COL·LEGIS PROFESSIONALS

Col·legi Oficial d'Administradors de Finques
 Col·legi Oficial d'Advocats de Balears
 Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Balears
 Col·legi Oficial d'Enginyers de Camins, Canals i Ports
 Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Balears
 Col·legi Oficial de Farmaceutics de Balears
 Col·legi Oficial de Psicòlegs de Balears
 Il·lustre Col·legi Notarial de Balears

ELS SINDICATS

Confederació Sindical de Comissions
 Obreres de les Illes Balears (CC.OO.)

ELS CENTRES D'ENSENYAMENT:

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General. UIB
 Institut de Batxillerat Santa Maria d'Eivissa. EIVISSA
 Institut de Batxillerat Berenguer d'Anoia. INCA
 Institut de Batxillerat Maria Antònia Salvà. LLUCMAJOR
 Institut de Batxillerat Joan Ramis i Ramis. MAÓ
 Institut de Batxillerat Antoni Maura. PALMA
 Institut de Batxillerat Guillem Sagrera. PALMA
 Institut de Batxillerat Joan Alcover. PALMA
 Institut de Batxillerat núm. 6. Camp Redó. PALMA
 Institut de Batxillerat Guillem Cifre de Colonya. POLLENÇA
 Institut de Batxillerat Can Peu Blanc. SA POBLA
 Institut de Batxillerat Quantó de Portmany.
 SANT ANTONI DE PORTMANY (EIVISSA)
 Institut de Batxillerat Guillem Colom Casanovas. SÒLLER
 Institut de Formació Professional San Juan Bosco. CIUTADELLA
 Institut de Formació Professional Isidor Macabich. EIVISSA
 Institut de Formació Professional Llorenç M. Duran. INCA
 Institut de Formació Professional Francesc de B. Moll. PALMA
 Col·legi d'EGEB Sant Salvador. ARTÀ
 Col·legi La Immaculada. PALMA
 Col·legi Pedro Poveda. PALMA
 Col·legi Guillem Mesquida. Sa Indioteria. PALMA
 Col·legi Públic Comas Camps. ALAIOR
 Col·legi Públic Sant Bartomeu. ALARÓ
 Col·legi Públic Es Vinyet. ANDRATX
 Col·legi Públic. BUGER
 Col·legi Públic CAMPANET

Col·legi Públic Mare de Déu del Toro. CIUTADELLA
 Col·legi Públic Joan Benejam. CIUTADELLA
 Col·legi Públic Es Porxo. DELA
 Col·legi Públic Comarcal. SANT RAFAEL (EIVISSA)
 Col·legi Públic Ntra. Sra. de Jesús. EIVISSA
 Col·legi Públic Puig d'en Vallis. EIVISSA
 Col·legi Públic Es Vedrà. EIVISSA
 Col·legi Públic Sa Torre. MANACOR
 Col·legi Públic Verge de Gràcia. MAÓ
 Col·legi Públic Joan Mas i Verd. MONTUIRI
 Col·legi Públic Ciutat de Màlaga. PALMA
 Col·legi Públic Gabriel Alzamora López. PALMA
 Col·legi Públic Sant Jordi. PALMA
 Col·legi Públic Santa Maria. PALMA
 Col·legi Públic Son Ferriol. PALMA
 Col·legi Públic Costa i Llobera. POLLENÇA
 Col·legi Públic Joan Mas. POLLENÇA
 Col·legi Públic SANT JOAN
 Col·legi Públic SANT LLORENÇ DES CARDASSAR
 Col·legi Públic SANTANYI
 Col·legi Públic Santa Ponça-Galatzó. SANTA PONÇA
 Col·legi Públic Comarcal Es Putxet. SELVA
 Col·legi Públic Comarcal Jaume Fornaris. SON SERVERA
 Col·legi Públic Nicolau Calafat. VALLEMOSSA
 Col·legi Públic VILAFRANCA DE BONANY
 Escola Mata de Jonc
 Centre de Preescolar Antoni Maura. MANACOR

ELS COL·LECTIUS I ENTITATS

Associació Il·lenca per a la Renovació Educativa (A.I.R.E.)
 Centre Cultural de Felanitx
 Convergència de Joves Independents

Escola d'Esplai. PALMA
 Escolania de Lluc
 Grup Folkldòrie Castell de Sant Felip. MENORCA

IFEBAL, Institució Ferial de Balears
 Institut d'Estudis Balears
 Patronat Municipal D'Escoles d'Infants. PALMA

La llengua,
 feina
 de tots

**TOTS ELS CIUTADANS DE LES BALEARS HI SÓN CONVOCATS
 INDIVIDUALMENT I COL·LECTIVAMENT.**
ADREÇAU LES ADHESIONS AL SECRETARIAT DE LA CAMPANYA.
Sant Miquel, 18, 2^{on}. 07002 Palma. Tel: 71 75 03. Fax: 72 06 50

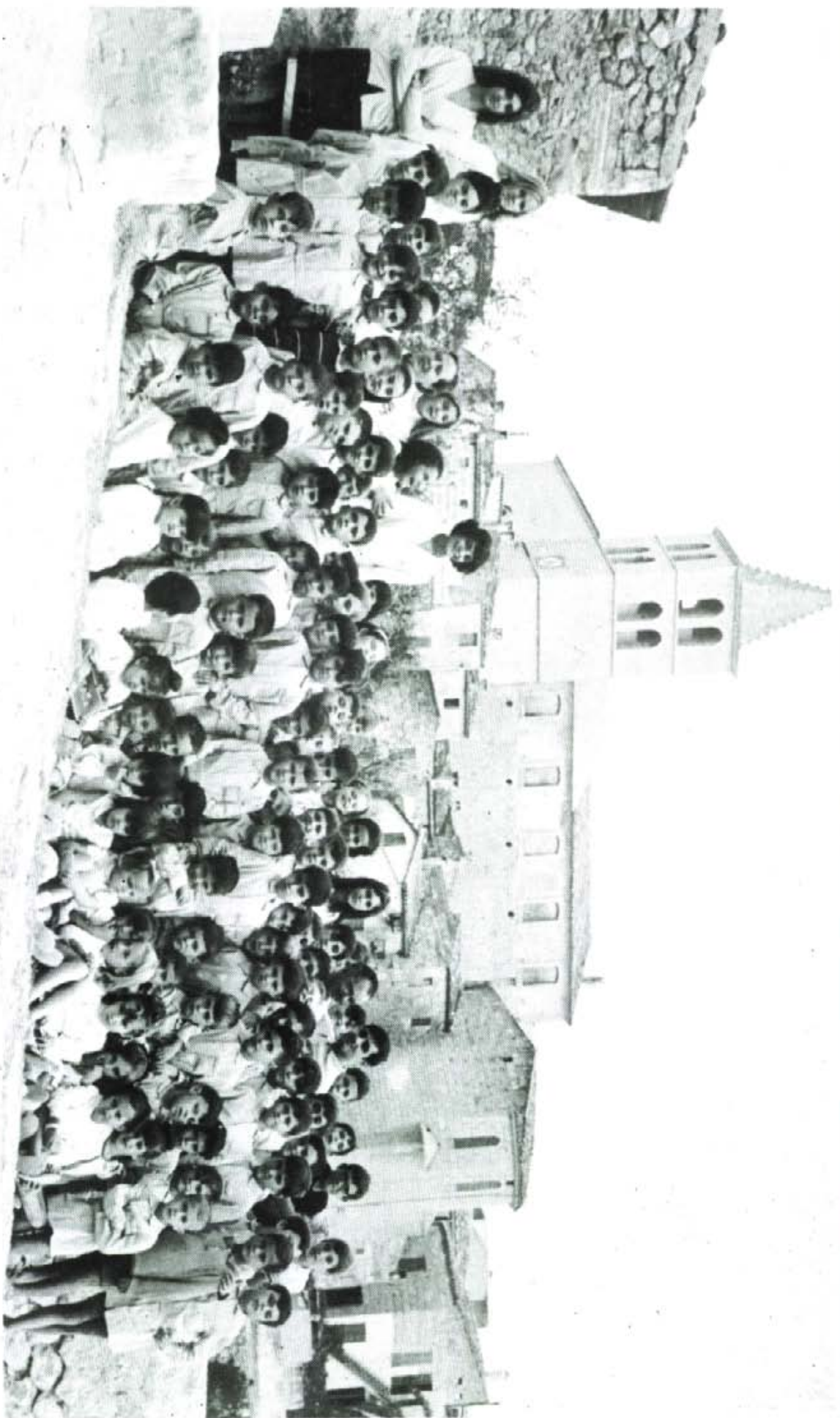

Foto cedida per Antonia Pons «Poveras»

CURS 1967 - 68. ESCOLA NACIONAL MIXTA